

	ANDAR	COMER	PARTIR	SER	ESTAR
presente indicativo	ando andas anda andamos andades andan	como comes come comemos comedes comen	parto partes parte partimos partides parten	son es é somos sodes son	estou estás está estamos estades están
pret. imperfecto ou copretérito indicativo	andaba andabas andaba andabamos andabades andaban	comía comías comía comíamos comiades comían	partía partías partía partíamos partiades partían	era eras era eramos erades eran	estaba estabas estaba estabamos estabades estaban
pret. perfecto indicativo	andei andaches andou andamos andastes andaron	comín comiches comeu comemos comestes comeron	partín partiches partiu partimos partistes partiron	fun fuches foi fomos fostes foron	estiven estiveches estivo estivemos estivestes estiveron
pret. pluscuamperfecto ou antepretérito indicativo	andara andaras andara andaramos andarades andaran	comera comeras comera comeramos comerades comeran	partira partiras partira partiramos partirades partiran	fora foras fora foramos forades foran	estivera estiveras estivera estiveramos estiverades estiveran
futuro indicativo	andarei andarás andarás andaremos andaredes andarán	comerei comerás comerás comeremos comeredes comerán	partirei partirás partirás partiremos partiredes partirán	serei serás serás seremos seredes serán	estarei estarás estarás estaremos estaredes estarán
condicional ou pospretérito	andaría andarías andarías andariamos andariades andarían	comería comerías comería comeríamos comeríades comerían	partiría partirías partiría partiríamos partiriades partirían	sería serías sería seríamos seriades serían	estaría estarías estaría estariamos estariades estarían
presente subjuntivo	ande andes ande andemos andedes anden	coma comas coma comamos comades coman	parta partas parta partamos partades partan	sexa sexas sexa sexamos sexades sexan	estea esteas estea esteamos esteades estean
pretérito subjuntivo	andase andases andase andásemos andásedes andasen	comese comeses comese comésemos comésedes comesen	partise partises partise partisemos partísedes partisen	fose foses fose fósemos fósedes fosen	estivese estiveses estivese estivésemos estivésedes estivesen
imperativo	anda andade	come comede	parte partide	sé sede	está estade
infinitivo conjugado	andar andares andar andarmos andarades andaren	comer comeres comer comermos comerdes comeren	partir partires partir partirmos partirdes partiren	ser seres ser sermos serdes seren	estar estares estar estarmos estardes estaren
xerundio	andando	comendo	partindo	sendo	estando
participio	andado	comido	partido	sido	estado

	DAR	VER	VIR	IR	TER
presente indicativo	dou dás dá damos dades dan	vexo ves ve vemos vedes ven	veño vés vén vimos vides/vindes veñen	vou vas vai imos ides van	teño tes ten temos tedes/tendes teñen
pret. imperfecto ou copretérito indicativo	daba dabas daba dabamos dabades daban	vía vías vía viamos viades vían	viña viñas viña viñamos viñades viñan	ía ías ía íamos iades ían	tiña tiñas tiña tiñamos tiñades tiñan
pret. perfecto indicativo	dei dechese deu demos destes deron	vin viches viu vimos vistes viron	vin viñechese veu viñemos viñestes viñeron	fun fuchese foi fomos fostese foron	tiven tivechese tivo tivemos tivestes tiveron
pret. pluscuamperfecto ou antepretérito indicativo	dera deras dera deramos derades deran	vira viras vira viramos virades viran	viñera viñeras viñera viñeramos viñerades viñeran	fora foras fora foramos forades foran	tivera tiveras tivera tiveramos tiverades tiveran
futuro indicativo	darei darás dará daremos daredes darán	verei verás verá veremos veredes verán	virei virás virá viremos viredes virán	irei irás irá iremos iredes irán	terei terás terá teremos teredes terán
condicional ou pospretérito	daría darías daría dariamós daries darían	vería verías vería veriamos veries verían	viría virías viría viriamos viries virían	iría irías iría iriamos iries irían	tería terías tería teriamos teries terían
presente subjuntivo	deas deas deas deamos deades dean	vexas vexas vexas vexamos vexades vexan	veñas veñas veña veñamos veñades veñan	vaia vaia vaia vaiamos vaiades vaian	teñas teñas teña teñamos teñades teñan
pretérito subjuntivo	dese deses dese désamos désedes desen	vise vise vise visemos visedes visen	viñese viñeses viñese viñésemos viñésedes viñesen	fose foses fose fósemos fósedes fosen	tívese tíveses tívese tivésamos tivésedes tívesen
imperativo	dá dade	ve vede	ven vide/vinde	vai ide	ten tede
infinitivo conjugado	dar dares dar darmos dardes daren	ver veres ver vermos verdes veren	vir vires vir virmos virdes viren	ir ires ir irmos irdes iren	ter teres ter termos terdes teren
xerundio	dando	vendo	vindo	indo	tendo
participio	dado	visto	vido	ido	tido

	QUERER	FACER	DICIR	SABER
presente indicativo	quero quieres quere queremos queredes queren	fago fas fai facemos facedes fan	digo dis di dicimos dicides din	sei sabes sabe sabemos sabedes saben
pret. imperfecto ou copretérito indicativo	quería querías quería queríamos queriades querían	facía facías facía facíamos faciades facían	dicía dicías dicía diciamos diciades dicían	sabía sabías sabía sabíamos sabiades sabían
pret. perfecto indicativo	quixen quixeches quixo quixemos quixestes quixeron	fixen fixeches fixo fixemos fixestes fixeron	dixen dixeches dixo dixemos dixestes dixeron	souben soubeches soubo soubemos soubestes souberon
pret. pluscuamperfecto ou antepretérito indicativo	quixera quixeras quixera quixeramos quixerades quixeran	fixera fixeras fixera fixeramos fixerades fixeran	dixera dixeras dixera dixeramos dixerades dixeran	soubera souberas soubera souberamos souberades souberan
futuro indicativo	quererei quererás quererá quereremos quereredes quererán	farei farás fará faremos faredes farán	direi dirás dirá diremos diredes dirán	saberei saberás saberá saberemos saberedes saberán
condicional ou pospretérito	querería quererías querería quereríamos quereriades quererían	faría farías faría fariamos fariades farián	diría dirías diría diríamos diriades dirían	sabería saberías sabería saberíamos saberriades saberían
presente subjuntivo	queira queiras queira queiramos queirades queiran	faga fagas faga fagamos fagades fagan	diga digas diga digamos digades digan	saiba saibas saiba saibamos saibades saiban
pretérito subjuntivo	quixese quixeses quixese quixésemos quixésedes quixesen	fixese fixeses fixese fixésemos fixésedes fixesen	dixese dixeses dixese dixésemos dixésedes dixesen	soubese soubeses soubese soubésemos soubésedes soubesen
imperativo	quere querede	fai facede	di dicide	sabe sabede
infinitivo conjugado	querer quereres querer querermos quererdes quereren	facer faceres facer facermos facerdes faceren	dicir dicires dicir dicirmos dicirdes diciren	saber saberdes saber saberemos saberdes saberem
xerundio	querendo	facendo	dicindo	sabendo
participio	querido	feito	dito	sabido

OS XÉNEROS LITERARIOS: NARRATIVO, DRAMÁTICO E LÍRICO.

1. A necesidade que o ser humano ten de contar as historias propias ou alleas deu orixe á **narración**. A narración é un dos xéneros literarios máis destacados, caracterízase por ter un narrador que conta uns feitos que lles suceden a uns personaxes nun espazo e nun tempo determinados.

Podemos atopar varias formas de narración: **novelas, relatos ou contos, fábulas, lendas**.

En todas elas, para que haxa narración, e non só unha descrición de accións, ten que se producir un **conflicto** entre os personaxes que os obriga a resolvelo, xerando unha nova situación, o que constitúe o **nó ou desenvolvemento** da historia e unha resolución final ou **desenlace**.

Elementos da narración:

- Narrador, que é a persoa que explica a historia.
- Os personaxes, que son os que participan na historia.
- Lugar, é dicir, en que sitio ou sitios acontecen os feitos.
- Tempo, canto dura a narración (minutos, horas, días, etc.), e tamén en que momento concreto acontecen os feitos.
- Os feitos son as accións ou os acontecementos que suceden

2. Os **textos dramáticos** tamén contan historias. Os personaxes directamente cos seus diálogos van representando as tramas da peza teatral.

O **teatro** é un xénero literario en que uns actores e unhas actrices representan as obras diante dun público.

O texto é a base da obra teatral. Está formado polos diálogos e as anotacións.

Existen tres subxéneros teatrais importantes: a traxedia, a comedia e o drama.

Nas anotacións figura todo o relativo á **escena**: os decorados, o momento do día no que se desenvolve a acción.

Os personaxes van caracterizados pola idade, vestuario, aspecto, acenos.

O **movemento** dos actores e actrices tamén axuda a entender o argumento.

3. O **xénero literario poético** permítelle ao escritor expresar con versos a súa mensaxe, que pode ser explicar unha historia ou ben expresar os seus sentimentos. Pódese distinguir entre:

- **Poesía épica**, á que pertencen as obras en verso que explican proezas de heroes. Nela mestúranse elementos fantásticos con sucesos reais.
- **Poesía lírica**, en que se inclúen as obras en que o poeta expresa sentimentos.

Posúe un carácter moito máis íntimo, predominando o valor polisémico e connotativo da lingua.

O **ritmo** e a **rima** son dous elementos importantes na poesía.

-O ritmo dun poema conséguese coa repetición de sons e palabras, coas pausas, cos acentos...

-A rima consiste na igualdade dos fonemas situados despois da última vogal acentuada do verso.

Chámaselle **consoante** cando se repiten as vogais e as consoantes e **asonante** cando se repiten só as vogais.

A **aliteración, a anáfora e o paralelismo** son recursos da poesía e trátase de distintos tipos de repetición de sons nun ou varios versos.

Tipos de poemas: hai dúas clases de poemas: os estróficos, que presentan os versos agrupados en estrofas, e os non estróficos, en que os versos se suceden sen formaren estrofas.

O **soneto** é un poema estrófico de versos hendecasílabos formado por dous cuartetos que teñen a mesma rima e dous tercetos que poden variara.

O **romance** é un poema non estrófico formado por unha serie indefinida de versos octosílabos con rima asonante nos pares. Os versos impares quedan sen rima, polo que se chaman versos soltos.

4.O **cómic** é un medio narrativo que conta as historias utilizando a imaxe e a palabra. A narración organizase en **viñetas, tiras e secuencias** conforme ao tempo transcorrido. O autor elixe os momentos esenciais da historia elidindo todo aquilo que o lector pode imaxinar. A elipse narrativa permite contar historias complexas resaltando só os momentos importantes.

O **encadre** permite achegarnos ou afastarnos dos personaxes dando orixe ao tipo de plano.

O texto debe ser menos importante que as imaxes e aparece nos globos. As voces en off aparecen nas viñetas como texto de apoio.

As **liñas cinéticas** sinalan as traxectorias dos obxectos ou das persoas e representan o movemento.

As **onomatopeas** representan o ruídos propios da escena axudan moito na súa comprensión.

